

ЗАЕДНО – ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ, БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Нели Минкова, Кузман Данев, Здравка Георгиева

Професионална гимназия по електротехника и електроника – Пловдив

Резюме. Статията представя нетрадиционна педагогическа практика, която позволява изучаването на народни хора в часовете по физическо възпитание и спорт да се обедини със знания и умения, придобити в обучението по български език и литература и информационни технологии. Повишаването на физическата дееспособност се съчетава с надграждане на ученическите способности да извършват подбор, анализ и синтез на данни за българския фолклор, както и да усъвършенстват своята дигитална култура.

Ключови думи: фолклорен танц; човешка словесност; дигитални компетенции

Фолклорът е народната памет на всяка нация. Той съхранява чрез песента, танца, приказката значими за хората ценности и събития. Така формира светогледа на общността, поддържа и организира човешкия колектив.

Сред приоритетите на ПГЕЕ – Пловдив, е да се подготвят не само отлични специалисти, но и родолюбиви българи. В учебната програма по физическо възпитание и спорт за VIII клас е заложено изучаването на хорото „Пайдушка четворка“. Преподавателят по физическо възпитание и спорт Кузман Данев обедини усилия с инж. Здравка Георгиева (информационни технологии) и Нели Минкова (български език и литература) за реализацията на един по-ефективен и атрактивен час по ФВС. Вдъхновението беше породено от девиза на „Пловдив – Европейска столица на културата 2019 г.“ – Together (заедно).

Една от новите тенденции в образователните политики на развитите европейски държави е прилагането на т.нар. „трансверсално обучение“ чрез „трансверсални учебни часове“. Основна цел е изместване на акцента в обучителния процес от преподаване към учене, от придобиване на знания към формиране на умения и компетентности, базирани на знания. Така ще се създадат знания и умения, практически приложими за обучаемия във връзка с

личностната му и професионална реализация, ще улеснят прехода от училище към активен професионален живот, ще повишат способността на личността за адаптация (Vasileva 2015).

И тримата учители преподават в VIII клас и откриха интересна възможност учениците едновременно да усвоят, развият и надградят знания и умения в толкова различни наглед учебни дисциплини. Обучаемите ще усъвършенстват уменията си за работа в екип, за самооценка и оценка на извършената дейност, за систематизиране и анализиране на усвоените новости, ще развият физическата си активност, ще повишат дигиталните си умения, ще се почувстват част от глобалната човешка общност, осъзнавайки своята родова идентичност.

Според ДООИ културно-образователната област „Физическа култура и спорт“ е неразделна част от системата на общообразователната подготовка във всички етапи и степени на средното общообразователно училище. Осигуряването чрез нея знания, умения и отношения формират физическата и спортната култура като важен компонент на общата култура на учениците, развиват и поддържат физическата им дееспособност, подготвят ги за активен, здравословен начин на живот, системно спортуване и след завършване на средното образование. В учебната програма по ФВС е заложено изучаването на български фолклорен танц и стремежът е да се усвоят не само термините и хореографията на „Пайдушка четворка“, но и да се почувстват емоцията на хорото и усещането за родова принадлежност.

В своите научни разработки за базовите подходи за трансверсални компетентности Яна Мерджанова (Rasheva-Merdjanova 2014) определя 6 подхода – генеалогичен, аксиологичен, мултисензорен, интердисциплинарен, динамично-моделиращ и експертен подход. Първият е свързан с проблематизирането и специфицирането на основни въпроси от хуманитарната ценностна система: ценностите на родовия свят, националната идентичност, етническото самосъзнание и общочовешкия морал. Тук открихме връзката с родоинтегриращите културни паралели, тъй като според учебната програма по БЕЛ се изучават етапите в развитието на словесността – митология, фолклор, литература (Krasteva 2017). Важно е подрастващите да познават и ценят силата на българското самосъзнание и фолклор.

За да отговорим на специфичните интереси на нашите ученици – информационните и компютърните технологии, подготвителният етап започна в часовете по ИТ. На обучаемите се поставиха екипни задачи – изработване на презентация и флаери за различните фолклорни области в България. Те проучиха местоположението, основния поминък, облеклата и характерните за региона песни и танци. Часът се проведе в ритуалната зала на ПГЕЕ, чиято площ позволява да се осъществи подобен открит урок. Поканени бяха и учениците от другите осми класове. Нели Минкова – преподавател по БЕЛ,

стартира занятието с диалог за фолклора и значението му за съхраняване на българщината.

- Какво представлява фолклорът?
- Кой създава творбите ?
- За кого са предназначени творбите?
- Къде и как се разпространяват?
- Какви теми се разглеждат?
- Какво знаете за българския фолклор?

Оформиха се изводи за фолклора като словесна култура, резултат от поетическата активност на анонимен колективен творец. Устното разпространение и значимостта на темите за човешкия колектив водят до вариативност на текстовете и обичаите и активното участие на аудиторията. Като си припомниха известните български възрожденски дейци, събирачи на народни съкровища – братя Миладинови, Васил Друмев, Г. Сава Раковски, Юрий Венелин, Л. Каравелов, Петко Рачев Славейков, осмокласниците осъзнаха значимостта на българския фолклор като част от световната културна история. Учениците представиха презентация за различните фолклорни области в България, изработена екипно. Гостите получиха флаери с информация за местоположението, поминъка, обичаите, танците, носиите, характерни за дадения регион. Изработени в часовете по ИТ, тези листовки надградиха уменията на обучаемите за подбор, анализ и систематизация на факти, развиха креативността при графичното оформяне на електронния продукт.

Фигура 1

Фигура 2

Северняшкото хоро „Пайдушка четворка“ бе представено от преподавателите и зрелостници от ПГЕЕ – Пловдив, които са част от различни самодейни състави за народни танци в града. Така личният пример се превърна в мотивация за усвояващите хореографията подрастващи и се осъществи приемственост, тъй като художествената самодейност има дългогодишни традиции в нашето училище.

Фигура 2

След подготвителни разгриващи физически движения започна изучаването – движение вдясно (подскок със стъпка и придвижване); движение вляво (прескок с десен и ляв крак). За удобство на учениците хореографията бе разделена на части – след овладяването на една се преминава към следващата. Неизменни помощници при усвояването бяха по-големите възпитаници на гимназията, които танцуваха заедно с учениците. Урочната единица по ФВС

е за нови знания и включва усвояване на комбинация от 5 до 8 такта, както и свързване на движенията. В следващите часове учителят по ФВС ще надгражда тези умения и ще работи съвместно с учениците за правилното стилово изпълнение на хорото.

За финал се осъществи обратна връзка чрез ресурсите на интернет пространството. Обучаемите дадоха самооценка за овладяване на хорото, попълвайки анкета в google формуляр, подготвен от самите тях, а гостите отговориха на затворени въпроси, свързани с фолклорните области и знанията, които са усвоили за тях.

В този нетрадиционен час преподавателите използваха различни методи и форми, за да се постигне по-голяма ефективност – обяснение, демонстрация, повторение, екипни и индивидуални задания, групови игри, метод на динамичните и повторени усилия. При изработването на презентацията и флаерите се развиват и затвърждават умения за работа в екип, толерантност, отговорност, креативност, оценка и самооценка. При представянето на електронния продукт се формират презентационни умения, необходими в дългосрочен житейски план.

Изучаването на „Пайдушко хоро“ се превърна в емоционален празник на българщината, достави ни духовна и физическа радост, помогна ни да се докоснем до магическия свят на родния фолклор – ЗАЕДНО.

БЕЛЕЖКИ

Държавни образователни изисквания, 2016. Приложение № 8 към чл. 4, т. 8 чл. 4, т. 8, Културно-образователна област: Физическа култура и спорт; учебни предмети: физическо възпитание и спорт

ЛИТЕРАТУРА

Василева, К., 2015. Трансверсално обучение чрез трансверсални часове. *Български език и литература*, **57**(4).

Кръстева, И., Герджикова, В., Пенчев, Б. & Попова, О., 2017. *Литература за VIII клас*. София: Булвест 2000.

Рашева-Мерджанова, Я., 2014. *Базови методически подходи за трансверсални компетентности*. София: Св. Климент Охридски.

REFERENCES

Vasileva, K., 2015. Transversal learning through transversal classes. *Bulgarski Ezik i Literatura-Bulgarian Language and Literature*, **57**(4).

Krasteva, I., Gerdjikova, V., Penchev, B. & Popova, O., 2017. *Literature for 8th grade*. Sofia: Bulvest 2000

Rasheva-Merdjanova, J., 2014. *Basic methodological approaches for transversal competencies*. Sofia: St. Kliment Ohridski.

TOGETHER – PHYSICAL CULTURE AND SPORTS, INFORMATION TECHNOLOGIES, BULGARIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Abstract. The article presents a non-traditional pedagogical practice, which allows to combine the study of traditional Bulgarian folklore dances in the classes of physical education and sports with the knowledge and skills acquired in Bulgarian language and literature and in IT classes. The increase of the physical capacity combines with upgrading students' abilities to select, analyze and synthesize data on Bulgarian folklore, as well as to improve their digital culture.

Keywords: folk dance; literature; digital capacity

✉ **Neli Minkova, Kuzman Danew, Zdravka Georgieva**

Vocational School of Electrical Engineering and Electronics – Plovdiv

Plovdiv, Bulgaria

E-mail: neli_minkova2@abv.bg

E-mail: kdanev63@gmail.com

E-mail: zdr.georgieva@abv.bg